

Svar på skriftligt spörsmål SSS 214/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att se till att det i hamnarna finns möjligheter att tömma avloppsvattnen från småbåtarna för att skydda Skärgårdshavet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 214/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Saara-Sofia Sirén /saml:

Vad ämnar regeringen göra för att främja småbåtsanvändarnas möjligheter att tömma avloppsvatten i hamnarna?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Regleringen av småbåtars avloppsvatten regleras i miljöskyddslagen för sjöfarten (1672/2009), där 5 kap. 1 § innehåller ett förbud mot utsläpp av obehandlat toalettavfall i vatten från fartyg på finskt vattenområde och i Finlands ekonomiska zon och från finska fartyg även utanför Finlands territorialvatten och ekonomiska zon i enlighet med vad som föreskrivs i internationella förpliktelser eller i Europeiska unionens rättsakter. Med fartyg avses alla farkoster, även fritidsbåtar. Bestämmelser om hur avfall tas emot i hamnar finns i 9 kap. i miljöskyddslagen för sjöfarten och i 7 kap. i statsrådets förordning om miljöskydd för sjöfarten 76/2010. Miljöskyddslagen för sjöfarten ändrades 2021 (RP 71/2021 rd) på det sätt som fartygsavfallsdirektivet förutsätter. I detta sammanhang ändrades också kraven på hur avfall tas emot i småbåtshamnar. De nya kraven på mottagningsanordningar och mottagningsarrangemang i småbåtshamnar i 9 kap. i miljöskyddslagen för sjöfarten har tillämpats sedan den 1 januari 2022. I bedömningen av miljökonsekvenserna av nämnda ändring av miljöskyddslagen för sjöfarten har det konstaterats att 6–7 procent av båtförarna tömmer sin septiktank i vattnet åtminstone varannan gång enligt en utredning som gjordes 2017. I propositionen konstateras också att avsikten med åtgärderna i åtgärdsprogrammet för havsvården är att effektivisera mottagningen av avfall från fartyg. Dessutom konstateras att avsikten är att ordna finansiering för att underlätta anskaffningen av småbåtshamnarnas mottagningsanordningsinfrastruktur, särskilt med avseende på sugtömningsanordningar för toalettavtten. En utredning i ärendet kommer att göras några år efter att bestämmelserna har trätt i kraft.

Enligt 9 kap. 1 § i miljöskyddslagen för sjöfarten ska hamninnehavaren se till att det i hamnen finns tillräckliga mottagningsanordningar som har kapacitet att ta emot avfallet från fartyg som normalt använder hamnen. Hamninnehavaren ska också säkerställa att mottagningsanordningarna i hamn fungerar klanderfritt och att anordningar som är ur funktion repareras utan dröjsmål. Enligt

9 kap. n 4 § i miljöskyddslagen för sjöfarten ska småbåtshamnnehavaren se till att småbåtshamnen har tillräckliga separata mottagningsanordningar åtminstone för toalettavfall och blandat kommunalt avfall. Innehavaren av en småbåtshamn där båtarna huvudsakligen är förtöjda längre än tre nätter ska dock se till att småbåtshamnen har tillräckliga separata mottagningsanordningar för åtminstone följande avfall: oljehaltigt avfall, toalettavfall, blandat kommunalt avfall och farligt avfall. Innehavaren av en småbåtshamn får också ordna mottagningen av avfall genom att avtala om användarrätt av en mottagningsanordning som finns i närområdet på rimligt avstånd. I ett sådant fall ska småbåtshamnen tillhandahålla för hamnanvändarna lätt tillgänglig information om arrangemanget i fråga och mottagningsanordningens läge och öppettider. Vid dimensionering av avfallsmottagningen i småbåtshamnar ska även hamnanvändare från andra småbåtshamnar beaktas. Dessutom bör det observeras att hamnarna utöver bestämmelserna i 9 och 10 kap. i miljöskyddslagen för sjöfarten omfattas av de allmänna kraven i avfallslagen (646/2011), såsom den allmänna skyldigheten att ordna avfallshantering enligt 28 § samt den skyldighet att uttryckligen ordna tillräcklig insamling av avfall för förhindrande av nedskräpning enligt 76 §. Ansvaret för mottagningsanordningarna i småbåtshamnar ligger alltså hos hamnnehavaren.

Enligt 10 kap. 1 § i miljöskyddslagen för sjöfarten ska ett fartyg som anlöper en hamn inom finskt territorium innan de lämnar hamnen avlämna allt sitt fartygsgenererade avfall till de mottagningsanordningar som finns i hamnen i enlighet med de lossningsbestämmelser som grundar sig på MARPOL-konventionen. Om det inte finns någon mottagningsanordning i en småbåtshamn, ska avfallet från en fritidsbåt avlämnas till den mottagningsanordning i fråga om vilken hamnnehavaren avtalat om användning. Båtförare ska vara medvetna om sin skyldighet att avlämna sitt toalettavfall till mottagningsanordningar som finns i hamnarna.

I 13 kap. 3 § i miljöskyddslagen för sjöfarten föreskrivs om påföljder för försummelse av skyldigheten att ordna mottagningsanordningar i hamn samt skyldigheten att avlämna avfall i hamn. Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten utövar särskilt tillsyn över småbåtshamnarnas avfallshantering och mottagningen av avfall från fritidsbåtar.

Riktade åtgärder

I åtgärdsprogrammet för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027, som godkänts av statsrådet, finns en åtgärd som gäller utveckling av avfalls- och avloppsvattenhanteringen i båthamnar och inom båtlivet. Åtgärden omfattar produktion av vägledning/utbildningsmaterial för båtförare och hamnnehavare. Vägledningen omfattar även användning av mottagningsanordningar för toalettavfall och slagvatten samt hantering av grävatten. Syftet med åtgärden är också att främja utvecklingen av den avfallsmottagningsinfrastrukturen som tillhandahålls båtförare, inklusive avloppsvatten och grävatten (t.ex. platser för disk i båt- och naturliga hamnar).

För en informationskampanj riktad till båtförare, för att minska båtlivets miljökonsekvenser, har man ansökt om finansiering som en del av det omfattande strategiska projektet ACWA LIFE inom

EU:s LIFE-program. Den preliminära ansökan godkändes i november 2023. Information om huruvida ansökan godkänns fås under 2024.

Miljöministeriet har också årligen beviljat Håll Skärgården Ren rf (HSR rf) allmänt understöd för verksamhet som främjar avfallshanteringen i skärgårdsområdena, vilket även omfattar underhållet av sugtömningsanordningar för småbåtars septiktankar. HSR rf har 30 flytande sugtömningsstationer som erbjuder båtförare möjlighet att tömma avloppsvatten. Detta kompletterar nätverket av sugtömningsanordningar i båthamnarna.

För närvarande håller man på att precisera de åtgärder som hänför sig till Skärgårdshavets avrinningsområde och i detta sammanhang bedöms också möjligheterna att främja minskningen av småbåtsförarnas miljökonsekvenser, inklusive näringsutsläppen, i Skärgårdshavet.

Helsingfors 27.12.2023

Miljö- och klimatminister Kai Mykkänen